

RISQUONS- TOUT

NL

12 – 09 – 2020 ————— 10 – 01 – 2021

Ed Atkins - Neïl Beloufa - Manon de Boer & Latifa
Laâbissi - Peter Buggenhout - CATPC / Irene Kanga
Julien Creuzet - Shezad Dawood - Jean D.L.
Lise Duclaux - Esther Ferrer - Jef Geys - Manuel Graf
Kati Heck - Lubaina Himid & Magda Stawarska-Beavan
Heide Hinrichs - Isaac Julien - Melike Kara
Anne-Mie Van Kerckhoven - Suchan Kinoshita
Tarek Lakhrissi - Ghislaine Leung - Bernd Lohaus
Cherish Menzo - Christian Nyampeta - Sophie Nys
Lydia Ourahmane & Alex Ayed - Panamarenko
Laure Prouvost - Sina Seifee - Philippe Van Snick
Mounira Al Solh - Monika Stricker - Sturtevant
Joëlle Tuerlinckx - Nora Turato - Evelyn Taocheng Wang

WIELS WIEL

BROUWZAAL

P 8 — Kati Heck

VERDIEPING 3

P 10 — Shezad Dawood

P 11 — Sturtevant

P 13 — Mounira Al Solh

P 14 — Isaac Julien

P 15 — Peter Buggenhout

P 16 — Julien Creuzet

P 17 — Lise Duclaux

VERDIEPING 4

P 19 — Anne-Mie Van Kerckhoven

VERDIEPING 2

- P 20 — Tarek Lahkrissi**
- P 21 — Nora Turato**
- P 22 — Sophie Nys**
- P 23 — Lubaina Himid & Magda Stawarska-Beavan**
- P 24 — Melike Kara**
- P 25 — Sina Seifee**
- P 26 — Lydia Ourahmane and Alex Ayed**
- P 27 — Jef Geys**
- P 28 — Heide Hinrichs**
- P 29 — Bernd Lohaus**

VERDIEPING 1

- P 31 — Neil Beloufa**
- P 32 — Panamarenko**
- P 33 — CATPC / Irene Kanga**
- P 34 — Evelyn Taocheng Wang**
- P 35 — Manuel Graf**
- P 36 — Monika Stricker**
- P 37 — Joëlle Tuerlinckx**
- P 38 — Philippe Van Snick**
- P 38 — Esther Ferrer**
- P 39 — Suchan Kinoshita**

DOOR DE GEHELE TENTOONSTELLING

P 41 — Ghislaine Leung

PERFORMANCES

P 43 — Laure Prouvost

P 13 — Mounira Al Solh

**P 44 — Manon de Boer
& Latifa Laâbissi**

P 21 — Nora Turato

P 44 — Jean D.L.

P 20 — Tarek Lahkrissi

P 45 — Cherish Menzo

P 46 — Ed Atkins

P 46 — Christian Nyampeta

OPEN SCHOOL

P 48 — CLEA Open School

P 49 — Eden Studies

P 50 — Intersections of Care

INTRO

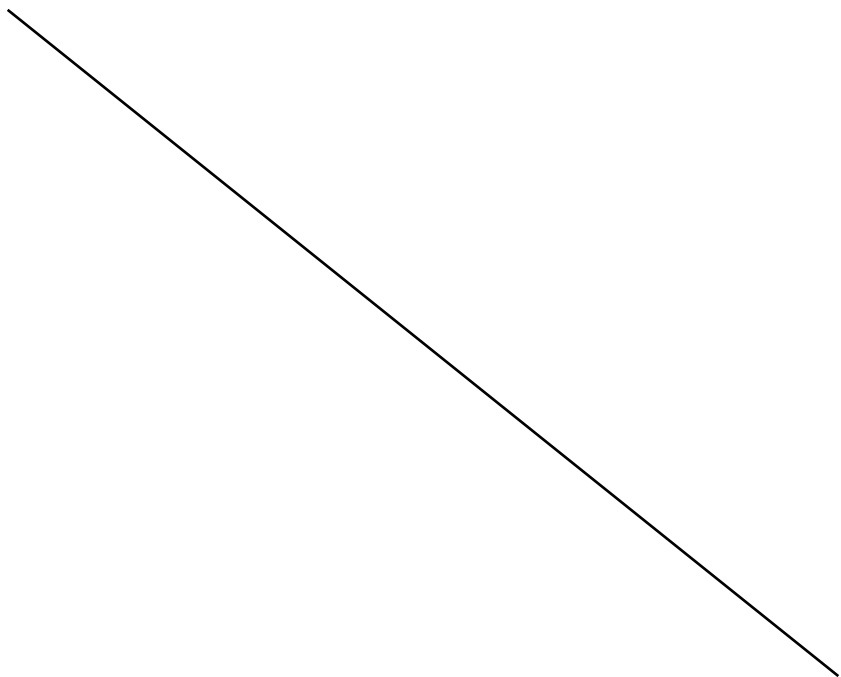
Risquons-Tout, wat zich vertaalt als *Alles riskeren*, zinspeelt op de potentie van risico's met betrekking tot innovatie. Hoe kan in een tijdperk dat steeds meer gekenmerkt wordt door digitale processen, iets nieuws of onbekends ontstaan wanneer voorspellende algoritmen ons behoeden voor de confrontatie met onzekerheid en onvoorspelbaarheid? Dergelijke algoritmen vormen onze mening en filteren ons in digitale bubbels waarin we alleen datgene tegenkomen wat al gekend en leuk bevonden is. De groeiende invloed van kunstmatige intelligentie gaat gepaard met een toenemende conformiteit van het denken. De voor *Risquons-Tout* uitgenodigde kunstenaars en denkers dagen dit uit door zich te wagen aan het onbekende en het onverkende. De tentoonstelling onderzoekt hoe innovatie

en creativiteit kunnen ontstaan uit houdingen die de norm tarten. Risico is daarin het overschrijden van grenzen die de mobiliteit van het denken, ideeën of mensen beperken in een tijdperk waarin het internet onbelemmerd toegang zou kunnen bieden tot alle kennis, menselijk en niet-menselijk.

De titel van de tentoonstelling is ontleend aan de naam van een gehucht pal op de Frans-Belgische grens. Risquons-Tout wordt, zoals de meeste grensgebieden, gekenmerkt door een geschiedenis van grensoverschrijdingen, van overbruggen, oversteken en smokkelen. Smokkel is een ongeoorloofde doorgang en verplaatsing, maar kan ook gelezen worden als een vorm van interculturele infiltratie die zich aan de wet onttrekt, en een manier om nieuwe canons, alternatieve regels en hybride codes samen te stellen.

De tentoonstelling gaat in op deze zoektocht naar een grenzeloosheid, een nieuwe openheid, naar het doorbreken van de veilige bubbels. Hiermee

verkent het de dynamiek van overgang, vermenging en creolisering die zich voordoet in tussenliggende plekken zoals grensplaatsen. Er wordt werk van 38 kunstenaars gepresenteerd van diverse afkomst die allen in de Eurocore regio gevestigd zijn, zoals België en zijn directe burenen worden gelabeld. Het doel is de grenzen te doorbreken die het hedendaagse denken en handelen beperken, en het niet-normatieve en onvoorspelbare te omarmen als manieren om verbeelding en ideeën op te wekken.

BROUWZAAL

Voor *Risquons-Tout* onderzoekt **Kati Heck** de volkslegendes van de voormalige smokkelaarsroute op de Belgisch-Franse grens. De liminale status van een grens trekt vaak malafide of onaangepaste individuen aan, die door de mazen van de grens weten te glippen. De naam *Risquons-Tout* is afkomstig van een gelijknamig cabaret met zijn frivole escapisme, vergelijkbaar met dat wat bohemien kunstenaars naar bepaalde wijken van de 19de-eeuwse metropolen lokte. Heck presenteert een theatergordijn als prelude tot de tentoonstelling, in de vorm van twee wanddoeken uit textiel. Haar eigenzinnige iconografie is ontleend aan volksverhalen (zoals die van de wildeman) en Zadkine's hedonistische fries voor Cinema Metropole (Brussel, 1932). Zo combineert ze de beeldtaal van

de hoog modernistische abstractie met die van de subculturele volkse illustraties en houtsneden op een monumentale schaal bestemd voor een collectieve, publieke waarneming.

Shezad Dawood bevraagt de kruising van interculturele trajecten en “andere moderniteiten”; bijvoorbeeld hoe Zuid-Aziatische architectuur het Westerse modernisme versmolt met lokale filosofieën, materialen en traditionele bouwmethoden. Zijn installatie brengt de erfenis van twee belangrijke “Tropical Modernist”-architecten met elkaar in dialoog: Muzharul Islam (1923-2012) en Minnette de Silva (1918-1998). De Sri Lankaanse De Silva ontwikkelde wat zij een “moderne inheemse benadering” noemde: een symbiotische relatie tussen architectuur en omgeving. Dawoods behangpapier toont de bloemmotieven van haar wandtegels, waarop hij foto’s reproduceert van haar vriend, de danser Ram Gopal, die in de jaren dertig en veertig in Londen klassieke Indiase dans

met ballet combineerde. De andere groep werken verwijst naar het onafgewerkte woonproject van Muzharul Islam voor arbeiders in Joypurhat, Bangladesh. De schilderijen op vintage stoffen citeren de architectonische vormen van Islam in een palet dat zelden wordt gebruikt in architectuur, waarbij de nacht als dag wordt afgebeeld, en vice versa. Ook de keramische vazen herinneren aan de bouwvormen van Islam. Hun afwisseling van inheemse en niet-inheemse bloemen roepen Islams gedetailleerde beplantingsschema op, bedacht in een holistische benadering van de architectuur, gelijkend aan die van de Bengaalse dichter Rabindranath Tagore. Dawood baseert zijn geluidswerk op Tagore's muzieknotatie en de muziek van jazzharpiste en spiritualiste Alice Coltrane.

— Shezad Dawood zal op 27-10-2020 in WIELS in gesprek gaan met Asli Çiçek (ENG).

Sturtevant is vooral bekend om haar “repetitions”, het imiteren en reproduceren van werken van andere (mannelijke) kunstenaars van haar generatie

(halverwege de jaren '60) waarbij ze de begrippen originaliteit en auteurschap bevraagt. Deze video-installatie is een herinterpretatie van *L'Abécédaire de Gilles Deleuze*, een acht uur durende televisiedocumentaire waarin de Franse filosoof zijn concepten bespreekt in de vorm van een abecedarium. Voor haar versie nodigde Sturtevant verschillende persoonlijkheden uit de hoofdzakelijk Parijse kunstwereld uit om hun gedachten de vrije loop te laten, uitgaande van een woord naar keuze waarvan de eerste letter overeenkomt met één van hun initialen. Hiermee onderstreept Sturtevant de autoriteit die wordt toegekend aan kennis en aan de dominante stemmen binnen het kritisch denken, maar ook aan de verspreiding en verzwakking van Deleuziaanse concepten die hun subversieve kwaliteit hebben verloren en opgegaan zijn in de alledaagse taal. Sturtevant creëert wat ze "cognitieve sabotage" noemt, een fantasierijke pastiche die speelt met verwijzingen en citaten, woorden, subjectiviteit en "obsessieve uitleg".

De projecten van **Mounira Al Solh** zijn geworteld in een collaboratieve en geëngageerde praktijk. Ze omvatten geborduurde verhalen van generaties vrouwen uit de Arabische wereld die normen en onderdrukking trotseren; performances die “her-stories” (geschiedenis vertrekkend vanuit een feministisch perspectief) vertellen over verzet, moed en solidariteit; het vastleggen van migratie-ervaringen op wettelijke documenten. Zij wijdt haar tijdschrift *NOA* (Not Only Arabic) aan de feministische strijd in de Arabische wereld. De centrale tent van haar installatie is gebaseerd op die van Mohammad Sjah van Iran (Qajar-dynastie 1834-1848). Met de titel *Mina al Shourouk ila al Fahama* herwerkt ze een symbool van de patriarchale macht. Arabische symbolen voor de uren van de dag sieren het bovenste gedeelte van de tent, en benadrukken de alternatieve tijdlijnen. Onder begeleiding van de Libanese muzikante Jana Jaleh presenteert Al Solh aangrijpende performances. Door een megafoon klinkt vanuit de tent het geluid

van een opname van de Libanese zangeres Rima Khcheiche. De borduurwerken worden visuele bibliotheken die getuigen van verzet, terwijl de olieverfschilderijen uit de serie *The Mother of David en Goliath* doorwrochte en gelaagde verhalen van onder dwang gezette vrouwen weergeven. In *I strongly believe in our right to be frivolous* werkt ze een ander soort portretten uit. De vierde editie van *NOA*, die in 2008 door Al Solh werd geïnitieerd en mede door Nada Ghosn werd geredigeerd, is enkel beschikbaar voor individuele lezing in een intieme setting, om zich te verdiepen in de inhoud ervan.

— Performance *Lackadaisical Sunset to Sunset* op 01 & 02-10-2020.

— Individuele lezing van *NOA* magazine # 4, *Tickling Patriarchy in a Skirt* van 01 tot 06-12-2020.

Isaac Julien's *Lina Bo Bardi - A Marvellous Entanglement* (2019) is een weergaloze reflectie over de ideeën van de visionaire, modernistische architecte en designer Lina Bo Bardi (1914-1992). In lijn met de *tropicalismo* en *antropofagia* bewegingen – de Braziliaanse antwoorden op

kolonialisme en de commodificatie en homogenisering van culturele verschillen – heeft Bo Bardi een unieke, hybride vorm van brutalisme opgeworpen die zou uitgroeien tot een regionaal en kritisch modernisme. Julien portretteert Bo Bardi in verschillende stadia van haar leven, tegen de achtergrond van enkele van haar meest invloedrijke ontwerpen, zoals het São Paulo Museum of Art (MASP), SESC Pompeia en het Teatro Oficina. Hij gebruikt haar iconische trap, ontworpen voor het Museum voor Moderne Kunst (Bahia), als podium voor een werk van choreograaf Zebrinha, terwijl restaurant Coatí (Salvador) een reeks voorstellingen van het Braziliaanse kunstcollectief Araká herbergt.

De sculpturen van **Peter Buggenhout** zijn geen reproducties, imitaties of spiegelingen van de werkelijkheid. Hij creëert samengestelde vormen die zich bijna net zo complex gedragen als de werkelijkheid zelf. Het idee om iets te maken dat voortdurend uitdijt, en in zijn totaliteit even ongrijpbaar is als biochemische organismen in de natuur,

heeft betrekking op de ideeën van het “informe” (het vormloze). Deze hebben op hun beurt weer geleid tot het idee van het open kunstwerk. Het “levende” is onvolledig, onbepaald en onvoorspelbaar, en ontsnapt aan een geprogrammeerde en industriële herhaling. Buggenhouts’ sculpturen uit de serie *The Blind Leading the Blind* behoren tot de meest markante realisatie van deze complexiteit volgens een bio-moleculaire compositie. Ze zijn als geheel onvatbaar, door de afkeer die ze opwekken, door de afwijzing van hun abjecte oppervlakken, en door de overvloed aan details die deze zonderlinge volumes bevatten.

Julien Creuzet leent zijn stem en woorden aan voorouderlijke figuren die het zwijgen werden opgelegd door eeuwenlange witte overheersing en kolonisatie. Terwijl sculpturen gemaakt van wortelachtige elementen als spooklichamen in de ruimte zweven, weerklinkt het eerste lied van de film *Ogun, Ogoun, ou Ogou, ou Gou, mon Dragon*: “Ik heb geesten in mijn stem.” De film roept Ogun op, de oorlogsgod in de

Yoruba-godsdienst van West-Afrika en de Haïtiaanse Vodou, en slaat een brug tussen het rijk der levenden en dat van de doden. De tinnen soldaatjes zijn (foutief) vernoemd naar hun etniciteit, zoals het geval was in het Franse leger: #zouave #turcos #zoulou. Ze zweven in een kosmische ruimte, en belichamen de god van de krijgers en de zwaarden. De iconische figuur van een naakte, kale hond verwijst naar een inheemse soort uit Martinique, die “chien fè” (“ijzeren hond”) wordt genoemd. Tussen antiek speelgoed en het temmen van dieren, verbeeldt het werk rizomatische geschiedenissen van overheersing en de sporen ervan in collectieve denkbeelden.

Het werk van **Lise Duclaux** is gestructureerd door haar onderzoek naar de vormen en processen van de natuur en haar ecosystemen, vergelijkbaar met die van de wetenschappen, zoals biologie of cartografie. De kunstenaar weerlegt elke systematisering en academisme van het denken en verkent de complexiteit van het leven door middel van verschillende

disciplines, waaronder tekenen, schrijven, performance en installatie. In WIELS presenteert ze een in-situ tekening: haar handgeschreven tekst op de ramen vertelt de geschiedenis van wilde planten in de onmiddellijke omgeving van WIELS. Duclaux onthult hun oorsprong en clandestiene reizen. Parallel daaraan verbeelden haar tekeningen en zeefdrukken de ondergrondse “netwerken” en territoria van mollen. Op die manier verruimt ze de discipline van de onderaardse cartografie van de onzichtbare delen van de wereld.

De impact van digitalisering, wetenschap en de denkbeeldige wereld van kunstmatige intelligentie geven al meer dan veertig jaar vorm aan het oeuvre van **Anne-Mie Van Kerckhoven**. Haar praktijk kent zijn wortels in het feminisme, eeuwenoude mystiek en een breed scala aan complexe theorieën. Voor deze tentoonstelling produceerde Van Kerckhoven een animatiefilm op basis van digitaal bewerkte tekeningen die teruggaan tot 1977, en een nieuw gecomponeerde soundtrack die haar belangrijkste overtuigingen samenbrengt: representatie, herhaling en oppositie. In twee aangrenzende ruimtes verbonden door een gang, toont $A-X+B=12$ een samengedrukte versie van het verleden, het heden en de toekomst. Dagelijkse verbeelding wordt getransformeerd in herinneringen, restanten van een levensstijl omgezet in kunst en begeerte.

SICK SAD WORLD maakt deel uit van een cyclus van reflecties binnen het oeuvre van Tarek Lahkrissi die zich richt op alternatieve, futuristische werelden waarin uitingen van queer- en minderheidsgemeenschappen worden belichaamd in de vorm van “fabulaties” of verzonnen verhalen. Na te hebben gewerkt met het concept van de nachtclub als een liminale en utopische arena, richt Lakhrissi ditmaal zijn aandacht op de slaapkamer en droomwereld van een tiener om aldus niet-menselijke identiteit in een zonderlinge omgeving te verkennen. De installatie zal “geactiveerd” worden tijdens een performance die sterk wordt beïnvloed door intieme bedgesprekken

vermengd met de esthetiek van opera en queer lipsynchronisatie.

— Installatie in samenwerking met Théo Demans.

— Performance *SICK SAD WORLD* op 27, 28, & 29-11-2020, in samenwerking met Kunstenfestivaldesarts (ENG).

In haar praktijk, die zich uitstrekt van performance en installatie tot grafisch ontwerp en print, reflecteert **Nora Turato** op de waanzinnige (internet) popcultuur van vandaag. Ze voedt zich met haar taal, slogans en “memes” en brengt deze samen in een krachtige monoloog in een poging het doek van onze tijd terug te trekken. Onbevreesd, melodieus en soms hysterisch vuurt ze haar teksten af op een publiek dat tevergeefs haar hectische tempo probeert bij te benen. Het werk gedijt op het feit dat wat nieuw is of van deze tijd reeds gedateerd is. Haar muurschilderingen zijn dan ook momentopnames van het hedendaagse, met zijn obsessie voor iconische beeldcultuur, die de 24-uur durende nieuwscyclus trachten op te rekken. Met haar meest recente

muurschildering heeft Turato letterlijk een kluwen wormen geknoopt, verwijzend naar een recente “Twitterstorm” waarin de *C. elegans* (een rondworm), systemisch racisme, pesten en micro-agressies versmelten tot #wormgate2020.

— Performance *If you were less like you, you would only be ridiculous, but thus as you are, you are highly annoying* op 06 & 07-11-2020 (ENG).

De projecten van **Sophie Nys** zijn afgeleid van volkse gebruiken, vertaald naar alledaagse voorwerpen. Om het gebruik, het nut en de betekenis ervan te ontrafelen, vertrouwt ze op haar uitgebreid archief van (historische) beelden. Door deze objecten te bevragen legt ze bovendien de latente betekenis van vormen en symbolen bloot. Voor *Risquons-Tout* leidde het onderzoek van Nys tot de creatie van een verzameling werken die de norm en de sociologische, politieke of architecturale implicaties ervan reflecteren of tegenwerken. Deuren gebouwd volgens het model van de Duitse industriële normen (DIN-norm) refereren naar uitsluitingsmechanismen van bijvoorbeeld

de zwerver, de gek, of mensen met afwijkende seksuele voorkeuren. Nys integreert ook het concept van de kerfstok, een eeuwenoud systeem van (schuld)notatie dat zowel verbonden is met het bankwezen als met de begrippen schuld en faling.

Lubaina Himid staat bekend om haar levendige schilderijen en installaties die kwesties van zwarte identiteit en de verwevenheid van culturen in de (post)koloniale geschiedenis onderzoeken. *Blue Grid Test* is een compositie van 64 patronen, geschilderd op verschillende dragers, van kaarten tot muziekinstrumenten. Deze patronen zijn ontleend aan diverse tradities van abstractie en decoratie, die verwijzen naar de geheime codes die gemeenschappen (met name van vrouwen) met elkaar verbinden. De patronen zijn vertaald naar verschillende tonaliteiten van blauw, en ontvouwen zich in de ruimte als eigen talen. Dit suggereert zowel een continuïteit van communicatie als de onmogelijkheid om de specificiteit

van een veelheid te versmelten tot een globale, gehomogeniseerde taal. **Magda Stawarska-Beavan** creëert een nieuw bijbehorend geluidswerk met Himid's stem waarin kleur wordt omgezet in geluid. Het vertaalt blauw en de betekenissen en stemmingen die deze kleur is gaan oproepen in populaire (zwarte) muziek door middel van verschillende idiomen.

In haar installaties onderzoekt **Melike Kara** "identiteit" als iets wat geconstrueerd, belichaamd en altijd in beweging is. Het collage behang toont foto's van haar Koerdisch-Alevitische familie uit haar persoonlijke archief, naast foto's, gedichten en verhalen van andere Koerdische gebieden. "Om een omgeving te creëren die onderzoekt wat het betekent om Koerdisch te zijn (zeker vanuit mijn perspectief, geboren zijnde in West-Europa), moest ik *elk* onderdeel toevoegen, gezien er geen concreet land is om "thuis" te kunnen noemen," stelt ze. Gewassen in bleekmiddel getuigen de beelden van het wissen van de vervolging en het lijden van de Koerden uit de

officiële geschiedenis. Hun cultuur blijft zo enkel bestaan door onofficiële routes en mondelinge geschiedenis. Bovenop een deel van het collage behang presenteert Kara vier recente schilderijen. Het zijn vertalingen van abstracte tapijtpatronen geweven in verschillende Koerdische stammen en gebieden. Verwijzend naar traditioneel tapijtwerk, waarin kettingdraden verborgen en inslagdraden typisch onderbroken worden, roept Kara's nieuwe serie de sterke banden tussen anders verdwijnende wortels op, evenals het ontbinden en herstellen van herinneringen.

— Melike Kara zal op 02-12-2020 in WIELS in gesprek gaan met Anne-Claire Schmitz (ENG).

In zijn audiovisuele installaties put **Sina Seif** uit middeleeuwse kosmologieën en literatuur om kennis en verhalen uit de pre-islamitische tot de moderne tijd over te brengen. In *Wonders of the Moon* gaat hij op zoek naar de wezens en symbolen die leven in het donker, aan de “andere kant” van de rationaliteit. “Het donker is zowel het medium van aanbidding als van

afwijking geweest. Het is waar de vergeter (de samenzweerder), de slaapwandelaar (de associator), de verwijderaar (de tovenaer) en de smokkelaar (de vervuiler) actief zijn,” schrijft hij. Het donker is een plaats van verwondering en afschuw, het is de thuisbasis van monsters, djinn’s en onherkenbare wezens. Tussen een bestiarium en een rariteitenkabinet, classificatiesystemen voor de diversiteit en de vreemdheid van de natuur, steekt *Wonders of the Moon* verschillende beschavingen en hun systemen van geloof en kennis in vuur en vlam.

Door te reflecteren op hoe territorium gedefinieerd wordt, ontwikkelen **Lydia Ourahmane** en **Alex Ayed** montage-achtige, suggestieve installaties. Ze reageren op de directe omgeving maar worden ook beïnvloed door hun gedeelde achtergrond en ervaring van de steeds meer gelijkvormige globale peri-urbane wildgroei. Voor *Risquons-Tout* hadden ze een queeste voorgesteld waarmee zij Brussel zouden verbinden met het ‘globale zuiden’ via Brusselse

tweedehands autorecycling routes richting subsaharaans Afrika. Het pandemonium rondom Covid-19 verplichte hen in plaats daarvan een bestemmingsloze *dérive* of zwerftocht te maken naar de grenzen van Europa. De road trip bracht hen naar Kroatië en Montenegro en terug via Italië. Na een ontmoeting met gangsters en mythische poortwachters in de buurt van Stara Baska (Kroatië), stuitten ze in Montenegro op een dode vos op hun weg. De aanblik van het dode dier betekende het abrupte einde van hun reis. De vos is een gemeenschappelijk symbool, een vorm van communicatie die verder gaat dan taalkunde. In de folklore is hij slim maar sluw, een wild wezen dat altijd wordt gezien als een indringer in de menselijke leefomgeving.

Damesroman (Roman) is een voorbeeld van hoe **Jef Geys** al in het midden van de jaren zestig met intertekstualiteit of hypertext werkte. Net als de *Nouveau Roman's* bevraging van het auteurschap en de alwetende, autoritaire verteller, voegt dit werk subjectieve voice-overs en

verwijzingen toe. De damesroman is een sentimentele pulproman, een commercieel genre gericht op vrouwelijke lezers.

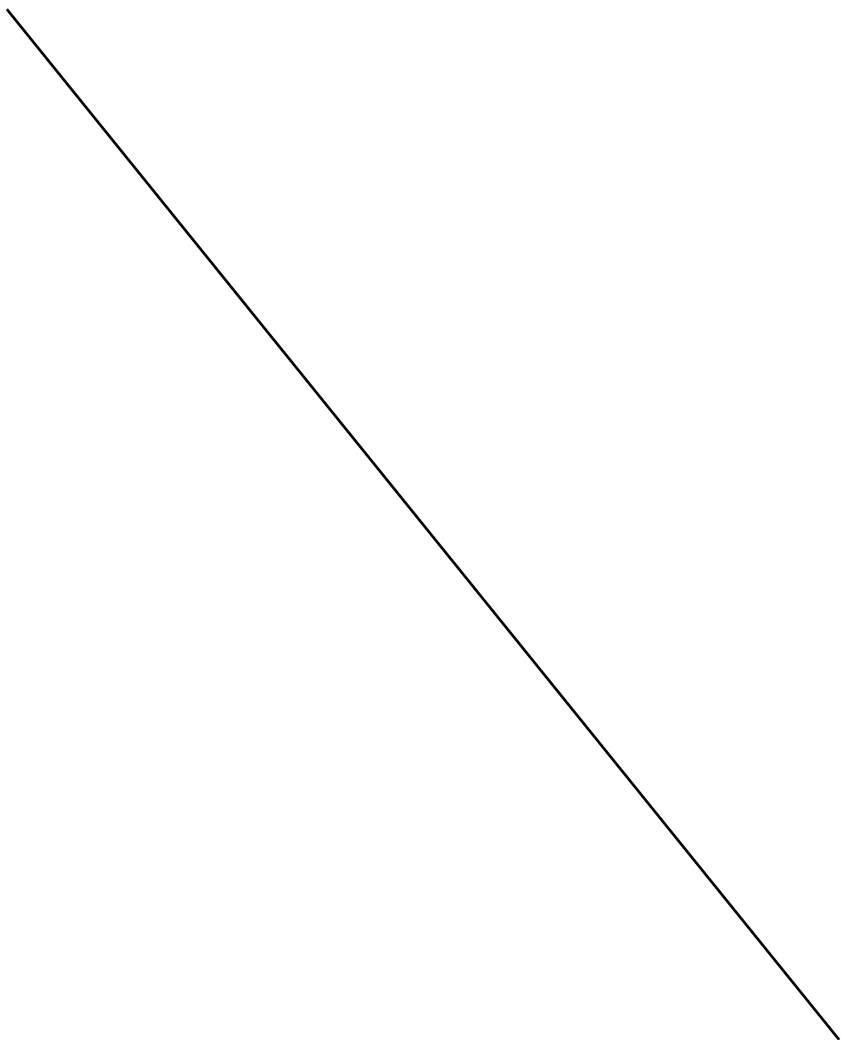
Geys vroeg zich af: “Als ik het personage van de pulp-fictie was, hoe zou ik dan denken, hoe zou ik reageren?” Hij geeft de clichématige narratieve structuur en de eendimensionale psychologische profielen van de personages meer diepgang en reliëf. Zo emancipeert hij ze van hun ‘gegenderde’ stereotypes en van de beperkingen die massaproductie en de gestandaardiseerde popcultuur in de hand werken.

In haar serie van 188 tekeningen op notitiepapier, getiteld *Inscriptions*, reproduceert **Heide Hinrichs** werken van kunstenaars die ze selecteerde zoals Anni Albers, Lutz Bacher, Silvia Bächli, Louise Bourgeois, Andrea Büttner, Miriam Cahn, Ulises Carrión, Hanne Darboven, Mirtha Dermisache, Ulrike Grossarth, Eva Hesse, Hilma af Klint, Emma Kunz, Lee Lozano, Agnes Martin, Ana Mendieta, Ree Morton, Meret Oppenheim, Lygia Pape, Lily van der Stokker, Sturtevant,

Paul Thek, Cecilia Vicuña, Annette Weisser en Rachel Whiteread. Deze serie is gekoppeld aan het project *second shelf* dat Hinrichs in samenwerking met verschillende instellingen heeft ontwikkeld om bibliotheekcollecties uit te breiden met publicaties van non-binaire, vrouwelijke, en queer kunstenaars van kleur. Door hun werken te hertekenen als modellen voor een “non-conformistische” gevoeligheid, herstelt Hinrichs hun werk, niet door het identiek te kopiëren als een vorm van pop-appropriatie, maar door ze te belichamen door middel van haar eigen gebaren.

De werken met touw van **Bernd Lohaus** richten zich op de complexe ideeën die ontstonden uit de naoorlogse herdefiniëring van het informe (het vormloze). Deze poogden een materiële vertaling te maken vanuit de principes van toeval, zachtheid, en veranderlijkheid, wat leidde tot het definiëren van het open kunstwerk. Lohaus’ zoektocht behelst een terugtrekking, een naar binnen gekeerde houding, een diepgravend onderzoek naar de empathische ervaring, van trilling en

tactiliteit. Sculpturen gemaakt van dikke scheepstouwen schikt hij tot bundels, knopen en lijnen, waarbij de dikte en regelmatigheid van het patroon van het touw transformeert in een chaotische en variabele massa.

L'Ennemi de mon ennemi (“De vijand van mijn vijand”) van **Neil Beloufa** is een chaotische en fragmentarische installatie die de recente geschiedenis en haar conflicten, opstanden en revoluties in kaart brengt. Hierbij alludeert hij op oorlogsmusea, zowel officiële als spontane monumenten en gedenktekens, en politieke propaganda. De kunstenaar stelt de manier waarop de geschiedenis wordt geschreven in het tijdperk van de globalisering en het triomfantelijke kapitalisme ter discussie. Hiervoor integreert de installatie talloze kunstwerken, documenten, beelden, artefacten, reproducties en echte objecten. In de oorspronkelijke versie van het kunstwerk werden deze voortdurend door robots verplaatst, volgens een algoritmisch scenario dat de effecten van

toeval en willekeur in de loop der dingen imiteert, in tegenstelling tot historisch determinisme of noodlot. Voor *Risquons-Tout* is de activering uitgeschakeld. De robot lijkt in staking of defect en de geschiedenis wordt een kerkhof of een opslagplaats. Een transpallet suggereert echter de mogelijkheid van latente herconfiguraties, waardoor zich een barst in de onontkoombare fataliteit van de geschiedenis aftekent.

Panamarenko, alom bekend om zijn ontwerpen voor vliegtuigen en zijn fascinatie voor de menselijke vlucht, onderzocht ook technische weergaven van de ruimtevaart, zoals in de enorme tekening *The Magnetic Spaceship*. In zijn ruimteschepen ontmoeten de fascinatie van moderniteit voor beweging en snelheid en de technologie die de zwaartekracht tart elkaar. Panamarenko verkent de “ontdekking” en verovering van de meest absolute abstracte ruimte, de Kosmos, en plaatst deze parallel aan de experimentele happenings van Land Artists die leiden tot het onderzoek van afgelegen, dorre

en dystopische “Outer Spaces”. Dit werk roept de ruimtewedloop uit de Koude Oorlog van de jaren zestig op, evenals de droom van een totale bevrijding van de menselijke beperkingen door buitenaardse vluchten – het iconische moment van de overwinning op de natuur door wetenschap en technologie.

Irene Kanga is lid van het collectief **Cercle d’art des travailleurs de plantation congolaise (CATPC)**. Om de ontginning van natuurlijke bronnen door westerse bedrijven in plantages tegen te gaan, koopt CATPC met de inkomsten uit de verkoop van kunstwerken op de westerse kunstmarkt Congolees land terug van deze bedrijven. Kanga’s *Forced Love* werd door de kunstenaar geboetseerd in klei alvorens te worden gescand en gemodelleerd in chocolade. Het werk is een materiële evocatie van de exploitatie van cacao op koloniale plantages en de asymmetrische dynamiek van de internationale chocolade-industrie voor cacaoboeren. De scène roept een historische gebeurtenis op: de verkrachting van Kafutchi, één van

de vrouwen van de Pende-chef Matema Kelenge, door Belgische koloniale agenten tijdens een campagne van gedwongen rekrutering van palmoogsters op de plantage van de gebroeders Lever in Lusanga (voorheen Leverville) in 1931. Deze daad leidde onder meer tot de onthoofding en verminking van koloniaal agent Maximilien Balot als vergelding en tot de grote Pende-revolte.

— Renzo Martens presenteert op 16-12-2020 zijn nieuwste film *White Cube* over CATPC (FR).

Evelyn Taocheng Wang combineert verschillende artistieke benaderingen (schilderen, tekenen, schrijven, video, mode) om vragen over identiteit en verlangen te onderzoeken, of het nu gaat om nationale, seksuele of sociale kwesties. Zoals ze stelt: “Ik onderzoek hoe verhalen, valse talen of contextuele vertellingen de identiteit van een persoon kunnen modelleren, samen met hun sociale achtergrond en klasse.” Ze put uit oude Chinese tradities van rolschilderen in inkt, vermengd met popculturele referenties uit online advertenties of filmposters.

Door de combinatie van humor en erotiek roepen haar semi-autobiografische werken verhalen op van andere kunstenaars en subculturen, waardoor ze om zich een web van steeds wisselende en spiegelende interculturele vertalingen spint.

Tijdens een project voor een kunstruimte in Moskou ontdekte **Manuel Graf** de tekeningen van de Sovjet-filmmaker Sergej Eisenstein (1898-1948). Eisenstein, beroemd om zijn baanbrekende avant-gardistische gebruik van montage en uitgeroepen als de belangrijkste filmmaker van de Russische Revolutie, had een complexe relatie met Stalin en ging in ballingschap in het buitenland, in de VS en Mexico, voordat hij werd gerehabiliteerd. In de jaren dertig van de vorige eeuw schreef hij uitgebreid over Walt Disney, wiens werk hij zeer bewonderde vanwege het animisme en de “plasmatische” kwaliteit ervan. Graf gebruikt de exuberante, (homo)erotische tekeningen van Eisenstein uit die periode als uitgangspunt voor een nieuwe reeks sculpturen die de transgressieve kwaliteiten van de Rus

onderstrepen. 3D-gedrukt of machinaal gesneden uit schuim, zijn ze gecoat in gips om ze het oppervlak van een neoklassieke sculptuur te geven, refererend aan bas-reliëfs die het menselijk lichaam stileren ter verheerlijking van autoritaire regimes.

Monika Stricker is geïnteresseerd in de sociale, symbolische en structurele betekenissen van representaties in de kunst en maatschappij. Ze herinterpreteert ze met een open gevoeligheid, met name door de keuze van de materialen, zich verzettend tegen het vaststaande karakter van tekens en symbolen. Hier presenteert ze nieuwe sculpturen van klei en gips, maar ook picturale en fotografische werken die zich richten op het mannelijk geslacht en de observatie van genitaliën. Deze dubbelzinnige werken verstoren het onderscheid tussen de binnenkant en de buitenkant van het lichaam, de mal en de tegenvorm. Ze staan in lijn met haar vorige werken die tevens zeer expliciet seksuele organen of sekse symbolen weergaven. Haar radicale werk gaat — niet zonder humor — terug naar de geschiedenis van

de kunst en, nog specifiekker, bepaalt de voorstelling van het geseksualiseerde lichaam, evenals de positie van het geobserveerde en observerende onderwerp.

Vitrine, Boules & Boulettes Witte de With is ontstaan uit de tentoonstelling van Joëlle Tuerlinckx in 1994 in de gelijknamige Rotterdamse kunstinstelling. De tafelvitrine legt artefacten bloot en bewaart ze, met hun rondheid als gemeenschappelijke noemer. De vorm komt voort uit het maken van balachtige volumes tijdens het afbouwen van tentoonstellingen, uit de verschillende materialen waaruit haar ruimtelijke interventies bestonden. Het materiële aspect van deze “restjes” claimt geen elegantie of waarde; hun vorm en (on)geordende plaatsing bevatten geen waarneembare intrinsieke kwaliteiten. In plaats daarvan bevestigen ze hun status als zijnde voorlopig, als ‘aggregaten’, als de tussenstadia van een beweging, die kunnen worden teruggespoeld of versneld. Tuerlinckx plaatst haar werk in het denken

over toeval, door de toevalsprocedures die tijd en ruimte vatten zonder ze te proberen te controleren of te onderwerpen.

Philippe Van Snick's draadcomposities weerspiegelen de invloed van John Cage's ideeën over kunst, waarin onbepaaldheid, toevalstreffers en niet-lineaire tijdspannes als compositorische principes worden erkend. Van Snick's gebruik van de zwaartekracht, die de geometrische structuren van zijn draadconstructies verandert, onthult zijn interesse in een open vorm. De herhaling van getallen waarmee hij zijn composities en patronen organiseert, legt zijn interesse in circulariteit, herhaling en open eindigheid als universele of kosmische ordeningsprincipes bloot, in tegenstelling tot die van gesloten wiskundige systemen.

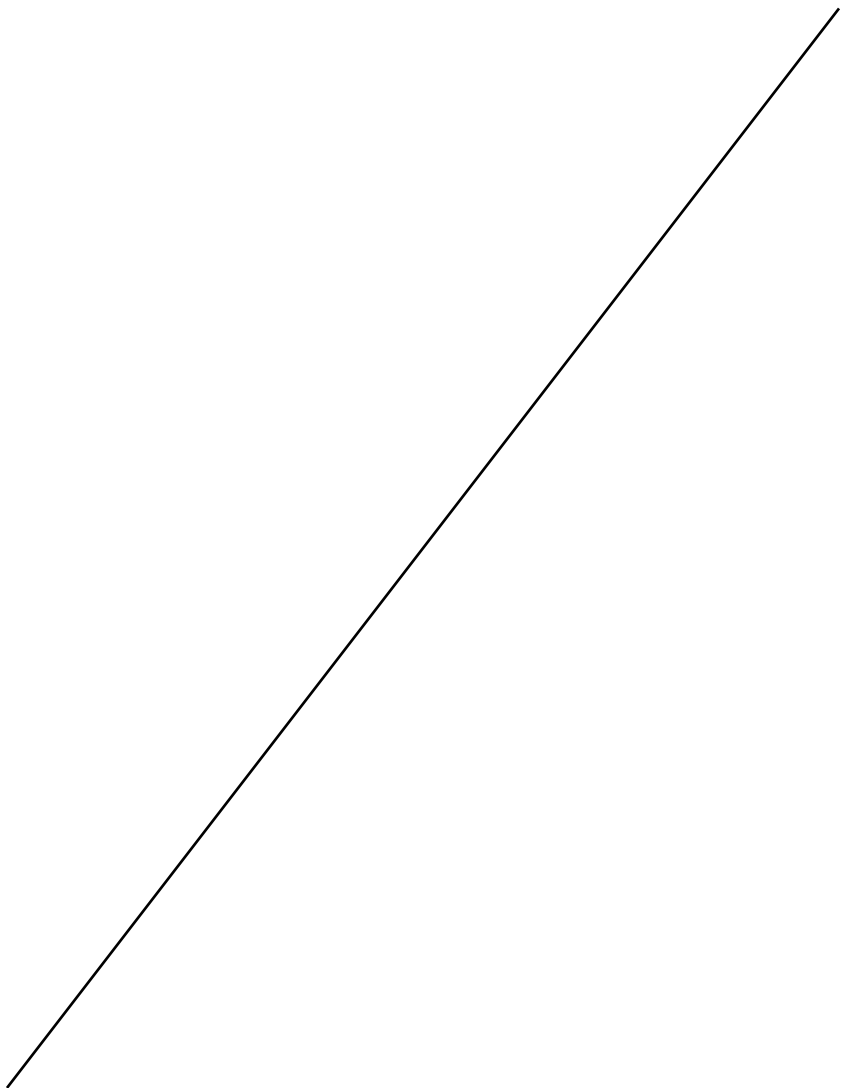
Esther Ferrer staat bekend om haar performances die het vrouwelijk lichaam analyseren, maar die ook bepaalde patronen en hun permutaties onderzoeken, beïnvloed door John Cage's ideeën over het willekeurige. Ze

produceert veel tekeningen die fungeren als model, protocol of partituur voor grotere werken zoals de serie *The Poem of Prime Numbers*. De kunstenaar ordent priemgetallen in verschillende combinaties die de vorm aannemen van dynamische geometrische patronen. Deze oefeningen onthullen de open benadering van Ferrer's praktijk, waarin oneindige herhalingen, variaties en bewerkingen in werking worden gesteld binnen composities die de uitdijende beweging van het universum weerspiegelen.

— Esther Ferrer zal op 18-11-2020 in WIELS in gesprek gaan met Laurence Rassel (FR).

Bij het produceren van een catwalk-achtige structuur, gemaakt van afgedankte sportvloeren, putte **Suchan Kinoshita** uit haar achtergrond in muziek en theater. Geïnspireerd door het traditionele Japanse Nō-theater en diens typerende loopbrug naar het podium, creëert Kinoshita een tussenruimte, gelijkend op een brug of een oversteekplaats. Zonder dat er publiek aanwezig was, werden performers uitgenodigd om de oversteek te verkennen

en zich tot objecten te verhouden, terwijl hun bewegingen door verschillende types camera's werden vastgelegd. Wat overblijft is een spookbeeld volhardend in een onbestemde tijd en ruimte.

DOOR DE GEHELE TENTOONSTELLING

Ghislaine Leung's gedematerialiseerde praktijk reflecteert op de codes en categorieën die de beeldcultuur en de kunst structureren. Ze verdiept zich in de voorwaarden om de grenzen en de tegenstrijdigheden van verschillende discoursen te verkennen. Voor WIELS ontwikkelde ze een olfactorische installatie die op basis van een marketingtechniek de geur van vers brood in de ruimtes verspreidt. Het werk komt voort uit de recente rage rondom het thuisbakken tijdens de lockdown, maar ook uit de manier waarop de geur van vers brood door handelaars wordt gebruikt om het gevoel van welbehagen van hun klanten te vergroten. De kunstenaar verwijst ook naar verschillende uitdrukkingen - "je brood verdienen" of "droog brood eten" - die

brood relateren aan werk en geld, en het associëren met het voortbestaan van een kunstenaar door de verkoop van zijn of haar werk.

PERFORMANCES

In **Laure Prouvost's** performance, opgevoerd tijdens de opening, zullen "Wanderers" (Zwerfers) de bezoekers van de tentoonstelling rondleiden en daarbij nieuwe regels en manieren voorstellen, over hekken springen, langs achterdeuren binnensluipen, wachtrijen voorbijsteken. De Wanderers zijn glibberig, mysterieus, met een neiging tot foute vertalingen en dubbelzinnigheden. Scherpzinnig en gewiekst kennen ze hun weg. Je zou uitgenodigd kunnen worden om verboden terrein te betreden, de regels te overtreden, de ethiek te verdraaien, terwijl ze je meenemen naar de coulissen van WIELS. En daar is Betty Drunk, die je een geheime wodka-bar binnen smokkelt: je bent op je bestemming aangekomen. Na de performance is het enige spoor

dat overblijft de raadselachtige borden van Prouvost die in het gebouw zijn geplaatst.

— Performance *The wanderers, sideways to bet hit* op 10 & 11-09-2020.

In 2016 gingen kunstenaar/filmmaker **Manon de Boer** en choreograaf/danseres **Latifa Laâbissi** een langdurige dialoog aan over de vele stemmen die huizen in hun lichaam en hun denken. Uit de uitwisseling kwam het gesprek zelf naar voren als een werkinstrument en een performatieve vorm. Door elkaars invloeden vast te leggen en te “kannibaliseren” ontstond een genealogie van gedeelde referenties. De Boer en Laâbissi spelen in *Ghost Party*, hun nieuwe en eerste voorstelling samen, met taal, accenten en stemmen, waarbij ze hun zijn vermengen met de woorden van kunstenaars en schrijvers zoals Marguerite Duras, Anne Carson en Casey.

— Performance *Ghost Party* op 30 & 31-10-2020.

Het werk van **Jean D.L.** navigeert tussen beeld en muziek. Zijn verhalende, experimentele partituren zijn gecomponeerd

als filmscripts, waarbij hij verschillende sferen creëert met gitaar- en veldopnames. Muzieksamples worden onttrokken uit het dagelijks leven en samengevoegd tot een evocatieve soundtrack. **Karen Willems** is een percussioniste en een sleutelfiguur in de Belgische avant-garde-, improvisatie- en rockscene. Het duo brengt hun nieuwste album *Twee Lindebomen* als nooit tevoren. Inspelend op de unieke architectuur van elke setting creëren ze een ervaring die zowel akoestisch als fysiek is.

— Concert op 04-11-2020.

Cherish Menzo's voorstelling *Jezebel* verwijst naar het bijbelse karakter dat synoniem staat voor verleiding en lust. Menzo koppelt haar aan een ander verguisd vrouwelijk model: de video vixens, schaars geklede zwarte vrouwen die sensueel dansten in hiphopclips uit de jaren negentig. Jezebel is het verhaal van hun emancipatie, waarbij ze hun status als louter accessoire afwijzen. Op het podium eigent Menzo zich op speelse wijze de afgezaagde stereotypen en fantasieën van de hiphop toe. De

hedendaagse Jezebel weigert zich te laten definiëren door anderen en blaast in plaats daarvan vrolijk de verwachtingen van onze voorgeprogrammeerde opvattingen op.

— In het kader van *News From Home* in samenwerking met Kunstenfestivaldesarts.

— Performance *Jezebel* op 27, 28 & 29-11-2020.

Ed Atkins presenteert een nieuwe versie van zijn enige voorstelling *Mutes*, die bij elke uitvoering een andere naam krijgt. Hierin doet Atkins tevergeefs een poging om het gedicht *The Morning Roundup* (1971) van de New Yorkse schrijver Gilbert Sorrentino adequaat voor te dragen, via het zingen van liedjes en andere aanstellerij. Steeds opnieuw herhaalt Atkins het drie strofen tellende gedicht, waarmee hij de overmaat aan mogelijkheden van elke uitvoering tot uitdrukking brengt. “Een ultieme lezing, een ultieme uitvoering, is zinloos”, beweert hij, “het blijft een poging”.

— Performance *Mutes* op 28 & 29-11-2020.

In *The Africans* ontwikkelt **Christian Nyampeta**, in samenwerking met co-

auteur **Shariffa Ali**, wat hij een ‘pluriforme audio-sociale structuur’ noemt. Dit live hoorspel verbeeldt een strijd tussen individualisme, universalisme en sociaal collectivisme. Het enceneert sleutelscènes uit *The Trial of Christopher Okigbo* (1971), een roman van de wijlen Keniaanse filosoof en schrijver Ali A. Mazrui (1933-2014). Na de dood van de Nigeriaanse dichter Christopher Okigbo (1932-1967) op het slagveld van Biafra ontmoeten illustere figuren uit alle geografische hoeken en historische tijden elkaar in het “Grand Stadium of After Africa” om te praten over de politieke versus esthetische rol van kunst. Binnen dit grandioze decor herkennen we afleveringen uit Mazrui’s televisieserie *The Africans: A Triple Heritage* (1986), dat een geschiedenis van de “basis van de beschaving” blootlegt die is ingeschreven in het internationale systeem van staten en grenzen, tot ver buiten het Afrikaanse continent.

— Performance *The Africans* op 11-12-2020.

OPEN SCHOOL

Open School is een platform voor de overdracht van kennis buiten de academische specialismen om. Het is bedoeld als een kritisch terrein waar hedendaagse ideeën en vraagstukken die in *Risquons-Tout* aan de orde komen, worden uitgediept via een scala aan alternatieve methodes.

CLEA Open School steunt op het jarenlange transdisciplinaire onderzoek van het Centrum Leo Apostel (Vrije universiteit Brussel). Het centrum werd in 1995 opgericht onder impuls van de Belgische filosoof Leo Apostel (1925-95) en heeft als doel verschillende wetenschappelijke, sociale en culturele disciplines te integreren om zo de huidige versnippering in steeds meer gespecialiseerde benaderingen tegen te

gaan. CLEA's symposium wil de grenzen van het denken verleggen door het te hebben over het overschrijden van grenzen, artificiële versus vrijblijvende intelligentie en de noösfeer.

— CLEA Open School werd geïnitieerd door Prof. Dr Francis Heylighen and Katarina Petrović.

Sinds 2013 is Hotel Eden in Genève de buurvrouw van de Blue Brain en Human Brain projecten, wiens focus ligt op de kartografie en creatie van een synthetisch menselijk brein. Dit is het vertrekpunt van **Eden Studies**, om zo de relatie tussen een ecosysteem en kunstmatig leven te onderzoeken. Dit doorlopende onderzoek ontvouwt zich in een serie van rondetafelgesprekken en een display, met een generatief archief en documenten die de kruisende territoria van een buurt, de geschiedenis en de trajecten van kunstmatige intelligentie traceren. Het project is een poging om een dialoog op gang te brengen tussen ons en verschillende figuren uit de wetenschappelijke en literaire wereld,

met denkers, architecten, filosofen, kunstenaars en dromers.

— Astrocyte Studio : Cédric Noël, Mira Sanders, Joachim Olender, Laure Cottin Stefanelli, Anaïs Chabeur, Pauline Hatzigeorgiou en FieldStation Studio.

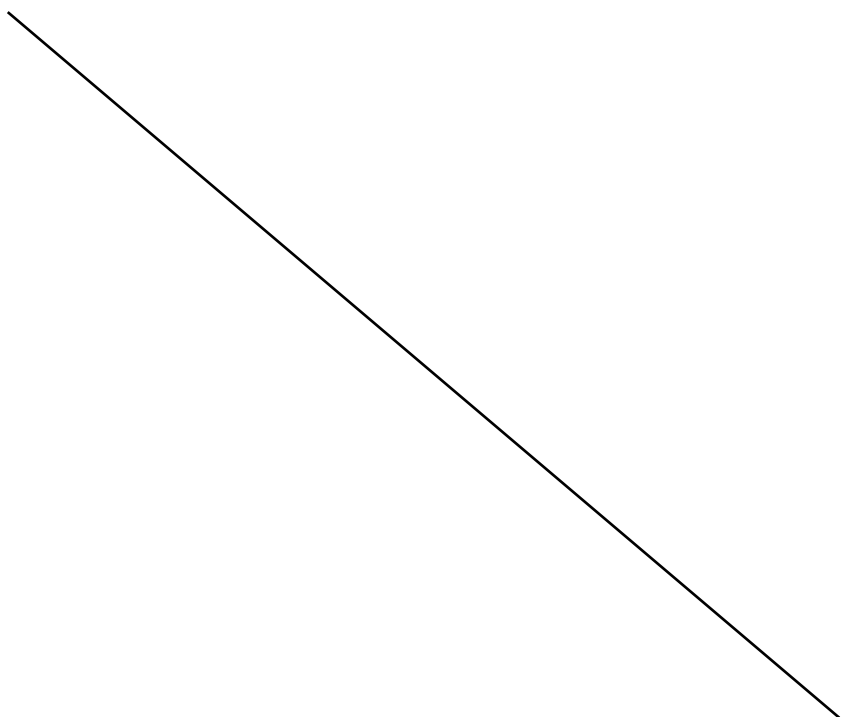
Een onderzoeksproject ondersteund door FNRS-FRArt & Commission Consultative des Arts Numériques et Technologiques de la Fédération Wallonie-Bruxelles.

Intersections of Care is een onderzoeksproject dat met de notie 'display' experimenteert op het gebied van cultuur en kunst. Display staat voor een tussenruimte, een interface, waarin kwesties spelen die van cruciaal belang zijn in termen van zien, weten, maar ook van machtsverhoudingen. Geïnspireerd door intersectionele feministische benaderingen probeert het project andere manieren te identificeren en voor te stellen om verbanden te leggen tussen objecten, menselijke en niet-menselijke wezens. Door middel van een display-installatie, workshops en gesprekken verkennen kunstenaars en denkers alternatieven voor een patriarchale, koloniale, kapitalistische

en validistische traditie. In dit hybride project komen curatoren, kunstenaars, ontwerpers en schrijvers samen om tools en richtlijnen van zorg te verzamelen en aandacht te geven.

— Loraine Furter en Florence Cheval, met Sofia Caesar, Laurie Charles, Clémentine Coupau, Julianae (Juliana Vargas Zapata en Juliane Schmitt), Josèfa Ntjam en Golnesa Rezanezhad.

Een onderzoeksproject ondersteund door FNRS-FRArt & Academie Royale des Beaux-Arts de Bruxelles.

PUBLICATIE

De publicatie *Risquons-Tout* versterkt de in de tentoonstelling uitgezette reflectie door verschillende denklijnen met elkaar te verweven, als in een rizomatisch netwerk. Het boek is gebaseerd op postkoloniaal en feministisch denken, noties van intertekstualiteit en hybriditeit, en bevat belangrijke citaten en originele bijdragen die de definitie onderzoeken van het open en willekeurige kunstwerk van John Cage; het grensdenken van Gloria Anzaldúa's in relatie tot de connectiviteit van de infosfeer; automatisering van kunstmatige intelligentie en algoritmisering; vermenging als een vorm van overschrijding en de grens als een emotionele beperking. Alles beschouwd, verkent het boek de mogelijkheden van risico en overtreding, en duikt in onbegrensde netwerken en vormen van kennis die al dan niet via het internet en het wereldwijde web worden getransporteerd.

Teksten van: Dirk Snauwaert, Emanuele Coccia, Marina Vishmidt, Vivian Zihlerl

Taal: EN (met vertalingen in het NL & FR)

Prijs: 39,95 €

ISBN: 978-0-300-25769-

Gepubliceerd door: WIELS & Mercatorfonds

BEDANKT!

De tentoonstelling *Risquons-Tout* kwam tot stand dankzij de genereuze steun van Fondation Willame Stichting (Dhr Luc Boelaert, Dhr Michel Delfosse, Dhr Xavier Donck, Dhr André Gordts & M. Jacques Verhaegen) en de WIELS Patrons (Bon et Bonne Berghmans, Dhr en Mevr. Michel & Virginie Cigrang, Bon et Bonne Nicolas & Emilie D'leteren - De Pauw, Dhr en Mevr. Pieter & Olga Dreesmann, M. Dean Johnson et M. James Van Damme, Mme Catherine Lagrange, Mme Sophie Le Clercq, Cte et Ctesse Wolfgang & Martine de Limburg Stirum, M. et Mme Jean-Claude & Nicole Marian, Dhr en Mevr. Michel & Stéphanie Moortgat, Mme Elisa Nuyten et Mr David Dime, M. Jean- Edouard van Praet d'Amerloo et M. Harry Tappan Heher, M. et Mme Alexandre & Corinne Van Damme, Dhr en Mevr. Christian & Nathalie Van Thillo, M. et Mme Antoine & Sylvie Winckler).

De tentoonstelling geniet de bijzondere steun van Mondriaan Fonds; Fondation d'entreprise Pernod Ricard; Institut Français; Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden; Institut für Auslandsbeziehungen; Ambassade van Frankrijk in België; Goethe Institut; Ambassade van Spanje in België; Axel Vervoordt Gallery; Zeno X Gallery; Greta Meert Gallery; Tim Van Laere Gallery; dépendance; Peres Projects; LMNO Gallery; Galerie Nathalie Obadia; Galerie Fons Welters; Kunstenfestivaldesarts; Flagey asbl-vzw.

Persoonlijke dank aan Sylvie Winckler, Marc Vandecandelaere, Galila Barzilaï-Hollander, Isabelle Bourne en Natacha Mottart.

TOP ↑

